

FER

IGRA

Podgorica, novembar 2022.

Revija Sindikata profesionalnih fudbalera Crne Gore

ODRŽANA GENERALNA SKUPŠTINA FIFPRO
**U Montevideu o
budućnosti fudbala**

strana 14

LIJEP USPJEH NAŠE
KADETSKE REPREZENTACIJE

Put kojim treba ići

strane 16 i 17

PET PITANJA - PET ODGOVORA

Glas igrača: Šta poboljšati u crnogorskom fudbalu?

strane 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13

ŽELJKO JANOVIĆ, PREDSEDNIK SINDIKATA PROFESIONALNIH FUDBALERA

Kolektivni ugovor je naš najveći cilj, želimo da vas uključimo u proces

Poštovani fudbaleri,

U godini koju polako ispraćamo, otvorili smo temu i napravili prve korake ka našem najvećem cilju - da vaša profesija bude prepoznata kao bilo koja druga, tako što smo pokrenuli priču sa nadležnim institucijama o značaju, ali i neophodnosti, granskog kolektivnog ugovora za fudbal i fudbalere.

Još na Kongresu Evropske divizije FIFPRO u maju u Budvi, na kojoj su su bili predstavnici Ministarstva sporta i omladine, kao i predsjednik Fudbalskog saveza Crne Gore Dejan Savićević, izašli smo sa idejom i jasnim ciljem da se izradi granski fudbalski kolektivni ugovor, a nedavno je svjetski kongres FIFPRO u Montevideu dodatno potvrdio kolika je njegova važnost, ne samo za fudbalere, već za sve aktere najljepše igre - klubove, Fudbalski savez, državu...

U Urugvaju je, naime, predstavljeno istraživanje gdje se vidi jasna korelacija između kolektivnog ugovora i broja slučajeva koji završe pred arbitražnim sudovima - kako

nacionalnim, tako međunarodnim.

Jednostavnijim rječnikom - u zemljama gdje fudbaleri imaju kolektivni ugovor, mnogo je manje posla za arbitražne sudove, prava igrača su zaštićena i lako dokaziva.

I o tome se u Montevideu diskutovalo u prisustvu glavnih interesnih strana - Fife, fudbalera, klubova... o čemu možete da pročite u ovom broju "Fer Igre".

Raduje nas što su važnost ovog dokumenta prepoznale naše institucije, ali i znamo da je ovo tek početak priče, od koje nećemo odustati.

A, kada kolektivni ugovor za fudbalere (i ne samo fudbalere) u Crnoj Gori bude došao na red, pozvaćemo i vas - da se čujemo i vaš glas.

Već smo kroz ovaj broj "Fer Igre" napravili prvi korak - igrači su tu da daju sugestije, iznesu probleme, ponude rješenja, a sve kroz

iskustvo koje su prošli na zelenom terenu i oko njega, igrajući u reprezentaciji i klubovima, ne samo u Crnoj Gori, već i inostranstvu.

Kroz pet pitanja i odgovora, bivši i aktuelni fudbaleri - Srđan Blažić, Mirko Raičević, Ivan Vuković, Jovan Nikolić i Ivan Novović pokušali su da aktualizuju šta to fali našem fudbalu - u klubovima, prije svega, gdje se i na koji način može raditi na poboljšanju.

Interakcija sa akterima - fudbalerima, nastaviće se i u narednim brojevima "Fer Igre", kao i u drugim akcijama Sindikata profesionalnih fudbalera Crne Gore, jer je naša želja, kao i obaveza, da vas uključimo u važne procese, da budete i posredni i neposredni akteri.

Sve u ineresu iznalaženja najboljeg rješenja - sve u interesu fudbalera - sve u interesu fudbala.

SADRŽAJ

PRIČA O LEGENDARNOJ BRAZILKI ŽENA KOJA JE PROMIJENILA FUDBAL
strane 20, 21, 22 i 23

KONGRES EVROPSKE DIVIZIJE FIFPRO SPFCG IZUZETAN DOMAĆIN
strane 18 i 19

ASOVI BIVŠE JUGOSLAVIJE NA OKUPU VULKAN EMOCIJA U ULCINJU
strana 15

ŠTA POBOLJŠATI U CRNOGORSKOM FUDBALU: PET PITANJA - PET ODGOVORA

Srdan Blažić: Popraviti status igrača i pomoći im da se osjećaju kao pravi fudbaleri

PET PITANJA

1. KAKO GLEDATE NA STATUS IGRAČA U NAŠEM FUDBALSKOM SISTEMU?

2. GDJE VIDITE PROSTOR ZA POBOLJŠANJE?

3. KAKAV BISTE SAVJET DALI MLADIM IGRAČIMA?

4. GDJE MISLITE DA BI NAJVIŠE TREBALO ULAGATI U FUDBAL - INFRASTRUKTURA, EDUKACIJA, PROFESIONALIZACIJA...?

5. KAKVA ISKUSTVA NOSITE IZ ZEMALJA U KOJIMA STE IGRALI I ŠTA BI MOGLO DA SE PRIMIJENI KOD NAS?

Srđan Blažić je golman koji se afirmisao na domaćoj sceni, a vrhunac karijere doživio je u brojnim inostranim klubovima. Počeo je u Budućnosti, u Zeti i Rudaru, u kojem je dočekao crnogorsku nezavisnost. Od 2007. počeo je njegov inostrani put, branio je grčki Levadijakos, belgijski Standard Lijež, ponovo je bio u Grčkoj kao član Panetolikosa, PAS Lamije i Čanie, a igrao je i na Kipru u Anortozisu i Nea Salamisu. Karijeru je 2020. godine u Iskri, u kojoj je proveo posljednjih nekoliko sezona. Upisao

je i dva nastupa na голу reprezentacije Crne Gore

1. Trebalo bi mnogo toga poboljšati kada je u pitanju status igrača u našem fudbalu. Počev od samog statusa (amateri, profesionalci), pa do obaveznog osiguranja igrača za slučaj težih povreda, kako ne bi došli u situaciju da sami snose troškove raznih operacija, snimanja magnetnom rezonancom i sl. Postoje razni načini kako pomoći da se poboljša status igrača, ali naravno ne mogu samo klubovi u ovoj situ-

aciji da nose teret svega toga. Potrebno je da se uključe svi, počev od države, sa nekim zakonskim rješenjima, pa tako i Savez, Sindikat, Osiguravajuća društva ili neke privatne klinike, ali to je prica i tema za neke okrugle stolove.

2. Najveći dio odgovora dao sam u prethodnom pitanju - mislim da je prioritet riješiti osiguranje igrača, dijagnostiku povreda i rehabilitaciju od bilo koje vrste povreda, kao i na status fudbalera. To je nešto gdje treba obavezno staviti fokus, dok

naravno i igrači s druge strane to povjerenje treba da opravdaju i ispoštuju klub na najbolji mogući način.

3. Da se posvete treninzima i radu na sebi ukoliko žele da se ozbiljno bave fudbalom. Nije dovoljno odraditi trening i misliti da je to dovoljno za uspjeh. Ne, mnogo važniji je i odmor, i što bolja ishrana. Potrebno je biti psihički i fizički posvećen fudbalu, razmišljati o tome što se traži od vas i zašto se to traži. Takođe, veoma je bitno i slušati i poštovati trenere i sportske radnike kluba gdje igrate, jer od njih i vas zavisi da li ćete i koliko igrati, a ne od navijača, roditelja ili fudbalskih stručnjaka koji nisu direktno vezani za vaš klub.

4. Infrastruktura, edukacija, profesionalizacija - u svim ovim sferama može da se napreduje. I ako smo svjedoci da infrastruktura iz dana u dan napreduje i da je već urađeno dosta, uvijek može i više i bolje, uvijek umjesto jednog mogu i dva terena, uvijek umjesto jednog il dva sintetička može i jedan teren sa prirodnom travom, a nakon toga može i neki klubski kamp. Što se tiče edukacije, mislim da na tržištu postoji dosta trenera u svim kategorijama ali za mene je upitna kolika je njihova posvećenost radu. Naravno, kada neko radi za minimalne plate ili uslove ne možete ni očekivati punu posvećenost, tako da i tu postoji prostor za napredak. I tu dolazimo do te profesionalizacije, kako klubova i njihove ozbiljnosti i želje za razvijanjem mladih igrača kao i trenera lično, ali je sve to povezano i vuče jedno drugo. Takođe, mislim da bi što se infrastrukture tiče trebalo pod obavezno da se svi stadioni modernizuju ili unaprijede, kako bi se igrači osjećali kao pravi fudbaleri i igrali u ljepšem ambijentu, a navijači se osjećali udobnije i dolazili u većem broju. Pravi primjer je stadion Podgorice, ali naravno Savez to sam ne može da radi, tu je prije svega potrebna pomoć države i opština.

5. Nosim iskustva vezana za način na koji su igrači osigurani i zaštićeni, infrastrukturu koja je bila na odličnom nivou (naravno, zbog velike pomoci države i opština), za neke socijalne aspekte kako se vodilo računa o igračima i njihovim porodicama, o njihovoj edukaciji za život poslije karijere i još mnogo stvari koje su pomagale da se osjećate posebno zato što ste fudbaler.

PET PITANJA

1. KAKO GLEDATE NA STATUS IGRAČA U NAŠEM FUDBALSKOM SISTEMU?

2. GDJE VIDITE PROSTOR ZA POBOLJŠANJE?

3. KAKAV BISTE SAVJET DALI MLADIM IGRAČIMA?

4. GDJE MISLITE DA BI NAJVIŠE TREBALO ULAGATI U FUDBAL - INFRASTRUKTURA, EDUKACIJA, PROFESIONALIZACIJA...?

5. KAKVA ISKUSTVA NOSITE IZ ZEMALJA U KOJIMA STE IGRALI I ŠTA BI MOGLO DA SE PRIMIJENI KOD NAS?

Mirko Raičević je bio dugogodišnji kapiten Budućnosti i OFK Titograda, sa kojima je osvojio dvije titule prvaka i dva Kupa Crne Gore. Bio je član prve crnogorske reprezentacije i starter u prvom meču našeg nacionalnog tima, protiv Mađarske 2007. godine. Upisao je ukupno tri nastupa. Sedam godina je igrao u Ukrajini, za Zorju, Černomorec i Hoverlu, odigrao preko 150 mečeva u prvoligaškom takmičenju.

1. Smatram da je u većini slučajeva status igrača nezavidan, pogotovo u manjim klubovima i sredinama. Smatram da su egzistencijalno ugroženi, jer nisu svi oni zastićeni valjanim ugovorom koji im garantuje ostvarivanje njihovih prava.

Većina nema ni osnovno zdravstveno osiguranje a kamoli osiguranje u slučaju povrede, tako da se vrlo često igrač koji se povrijedi liječi o svom trošku i biva prepušten sam sebi.

2. U prethodnom odgovoru sam rekao dvije stvari koje bi mogle da budu puno bolje. Naravno, to najviše zavisi od samog igrača koji želi ili ne želi da prihvati pravila poslodavca, nisam pravnik da bih mogao detaljno da nešto kažem povodom toga, ali svakako smatram da bi igrač trebalo da zahtijeva garancije u vidu ugovora koji bi mu pružio sigurnost u naplati svoje zarade, a drugo - da zahtijeva makar osnovnu zdravstvenu zaštitu od povreda (koje su učestale na treningu ili utakmici) na poslu.

ŠTA POBOLJŠATI U CRNOGORSKOM FUDBALU: PET PITANJA - PET ODGOVORA

Mirko Raičević: Igrači moraju da zahtijevaju ugovor i makar osnovnu zdravstvenu zaštitu

3. Mlade igrače bi trebalo edukovati, trebalo bi ih upoznavati koliki rizik nosi ozbiljno bavljenje sportom. Ne treba im govoriti samo lijepu stranu medalje, jer onda dođe do toga da zapostavljaju školu i druga interesovanja, a kod velikih očekivanja i razočaranja budu velika, jer mali broj fudbalera uspijeva da zaigra na vrhunskom nivou. Tako dobijemo mladića od 25 godina koji niti ima radne navike niti ima obrazovanje i on se vrlo teško adaptira na novi način života koji nema veze sa fudbalom. Poručio bih im da su privilegovani samim tim jer se bave onim što vole, ali da ne zapostavljaju školu, da budu vrijedni, radni i

uporni i da slušaju svoje trenere.

4. Fudbal je skup sport i sport koji iz dana u dan napreduje na svjetskom nivou. Trebalo bi ulagati u sve što je navedeno, ali mislim da bi prije svega trebalo da se ulagaže u edukaciju trenera i u rad sa mlađim selekcijama, pa krenuti dalje, u jačanje infrastrukture itd... Klubovi jednostavno moraju da više pažnje posvete mlađim kategorijama, jer od toga zavisi budućnost kluba a kasnije i reprezentacije. Treneri u mlađim kategorijama moraju da budu više cijenjeni, poštovani i plaćeni jer su oni stvaraoci budućnosti crnogorskog

fudbala.

5. Igrao sam u ukrajinskoj Premijer ligi sedam godina. U vrijeme koje sam proveo tamo osjećao sam se kao pravi igrač. Svi u klubu rade u službi igrača - od higijeničarke do predsjednika. Organizacija i profesionalizam su na vrhunskom i zavidnom nivou. Kod nas bih volio vidim više profesionalizma i posvećenosti kod igrača, jer se bave najvažnijom sporednom stvari na svijetu, a naravno i odnos svih struktura kluba prema igraču, kao nekom ko je najvažnija karika u fudbalskom lancu, mora da bude maksimalno profesionalan.

ŠTA POBOLJŠATI U CRNOGORSKOM FUDBALU: PET PITANJA - PET ODGOVORA

Ivan Vuković: Dječaci, radite na sebi - jedan trening dnevno više nije dovoljan

PET PITANJA

1. KAKO GLEDATE NA STATUS IGRAČA
U NAŠEM FUDBALSKOM SISTEMU?

2. GDJE VIDITE PROSTOR
ZA POBOLJŠANJE?

3. KAKAV BISTE SAVJET DALI
MLADIM IGRAČIMA?

4. GDJE MISLITE DA BI NAJVIŠE
TREBALO ULAGATI U FUDBAL -
INFRASTRUKTURA, EDUKACIJA,
PROFESIONALIZACIJA...?

5. KAKVA ISKUSTVA NOSITE IZ
ZEMALJA U KOJIMA STE IGRALI I ŠTA
BI MOGLO DA SE PRIMIJENI KOD NAS?

Ivan Vuković je jedan od najboljih golgetera koje je do imala Crnogorska fudbalska liga. Počeo u Budućnosti, igrao za Zetu u nekadašnjoj državi, crnogorsku samostalnost ponovo je dočekaao na stadionu pod Goricom, odakle je 2011. ostvario transfer u Hajduk iz Splita, gdje je postao ljubimac navijača, popularne "Torcide". Put ga je dalje vodio u Koreju, u Seongam, nastupao je za OFK Beograd, pa za izraelski Makabi iz Netanje. Vratio se

u Crnu Goru 2016. i nastavio gdje je stao kada je otišao - da trese mreže. Nastupao je za OFK Titograd, Grbalj i Lovćen, da bi karijeru prošle sezone završio u Iskri. Upisao je jedan nastup u dresu crnogorske reprezentacije.

1. U svim klubovima igrači bi morali da imaju status kao što ga imaju fudbaleri Budućnosti i Sutjeske. Igrači u tim klubovima imaju profesionalne ugovore od prvog do

posljednjeg i plaćeni su svih 12 mjeseci. U većini drugih klubova, nažalost, nije takav slučaj, postoje primjeri da samo dva ili tri igrača u nekom timu imaju profesionalne ugovore, svi ostali su amaterski. I plaćeni su samo 10 mjeseci. Poboljšanje statusa fudbalera vidim i u zdravstvenoj zaštiti, fudbal je težak sport, jedan od najtežih, nažalost povrede su svakodnevica i veoma česte, a igrači ne smjeli da budu opterećeni i da razmišljaju u stilu 'šta ako se povrijedim' i

da se unaprijed plaše da neće imati novca, i prave uslove za oporavak.

2. Igrači su, nažalost, suočeni sa brojnim ograničenjima, od uslova sa za rad, nedifinisanog stanja u pojedinim klubovima, nezvjesnosti... Ipak, sve to treba da im bude samo motiv više, a ne 'kočnica' - motiv da rade bolje i više, a ne da traže alibije. Uslovi za treninge su sada mnogo bolji nego ranije, znam u kakvim je uslovima odrasla

i stasavala moja generacija, bilo je mnogo gore nego sada! Svaki igrač može da se poboljša individualnim treninzima sa loptom, mislim da premalo igrača razmišlja na praviljanju segmenata iz igre (dribling, centaršut, šut, vođenje lopte...), a više se pridaje važnosti teretani i 'suvom' trčanju, što je po meni pogrešno... Da bi tehnički napredovali moraju mnogo više da se "druže" sa loptom.

3. Moj savjet se poklapa sa odgovorom na drugo pitanje - problema je dosta, ali fudbaler treba da glavni "problem" vidi u sebi i da se posveti tome kako da ga riješi, kako da se poboljša.

Što više treninga sa loptom - ispred zgrade, u školi, na terenima... Siguran sam da će na taj način svako da napreduje, neko više neko manje naravno, zavisno od talenta koji posjeduje taj dječak... Ali, svakog dana po sat vremena druženja sa loptom ispred zgrade, koliko je to dodira sa loptom, i sve to puta sedam dana, puta mjesec dana, puta godinu, puta pet godina... Jer, većina današnjih dječaka ode na trening sat vremena i tu se završava svaka aktivnost, a to je malo, premalo.

4. Mislim da treba ulagati na svim poljima, kao što se i ulaže realno u infrastrukturu, samo uporedite uslove za trening i utakmice sada i prije 10 godina, sve mnogo bolje i ljepše. Edukacija je, takođe, jako bitan faktor, polaznik sam škole za trenere FSCG i mogu da kažem da je sve jako dobro i da je organizovano na vrhunski i profesionalan način. Možemo puno da naučimo. Škola traje minimum šest godina da bi se došlo do Uefine Pro licence, što samo po sebi pokazuje ozbiljnost. Treneri moraju da posjeduju znanje da bi mogli to da prenesu na mlade dječake koji su krenuli tim putem.

5. Razna su iskustva iz zemalja u kojima sam igrao. Najbliže nama je iz Hajduk Splita. Oni imaju ozbiljnu školu mladih selekcija, puno talenata, odličan rad, i odlične trenere mladih selekcija. Sve su to bivši veliki hrvatski igrači koji imaju znanje i iskustvo koje mogu da prenesu na te dječake...Kad sam ja dopao u Hajduk, na primjer, Igor Tudor je počeo kao trener kadeta Hajduka, Zlatko Vujović je trenirao omladinu... Da zaključim, dječaci moraju da vjeruju da će jednoga dana da budu veliki igrači, i da bi ispunili svoje snove, moraju da treniraju, treniraju, treniraju....

Jovan Nikolić: Fudbal se razvija munjevito, moramo da pratimo trend

PET PITANJA

1. KAKO GLEDATE NA STATUS IGRAČA U NAŠEM FUDBALSKOM SISTEMU?

2. GDJE VIDITE PROSTOR ZA POBOLJŠANJE?

3. KAKAV BISTE SAVJET DALI MLADIM IGRAČIMA?

4. GDJE MISLITE DA BI NAJVIŠE TREBALO ULAGATI U FUDBAL - INFRASTRUKTURA, EDUKACIJA, PROFESIONALIZACIJA...?

5. KAKVA ISKUSTVA NOSITE IZ ZEMALJA U KOJIMA STE IGRALI I ŠTA BI MOGLO DA SE PRIMIJENI KOD NAS?

Jovan Nikolić je jedan od "pionira" klupske scene u samostalnoj Crnoj Gori, za prvi tim Sutjeske debitovao je još 2007, a 15 godina kasnije i dalje igra na zavidnom nivou, kao standardan član Dečića, ekipe koja se bori za trofeje u oba takmičenja. U međuvremenu je promijenio veliki broj klubova, kako u Crnoj

Gori tako i u inostranstvu - igrao je za Budućnost, OFK Titograd, Podgoricu, nosi iskustva iz Srbije (Rad, Hajduk Kula), Kazahstana (Akžajik), ali i iz Albanije, gdje je nosio dres Partizanija iz Tirane. Nastupao je za omladinsku i mladu reprezentaciju Crne Gore

1. Status fudbalera u posljednjih nekoliko godina se dosta popravio u odnosu na neki raniji period, ali sigurno da postoji mnogo, mnogo prostora da se to podigne na još veći nivo. Generalno, fudbaleri zavisi od stanja u klubovima i oni umnogome diktiraju taj status. Klubovi moraju mnogo više računati da vode o

svojim igračima, prvenstveno o uslovima treninga, oporavka, zdravstvene zaštite, jer su to preduslovi za sve ostalo. U našim klubovima moramo da pokušamo da što više igrača ima profesionalne ugovore i da sa te strane budu maksimalno zaštićeni, da imaju mir. A igrač kada ima mir onda može da pokaže više i donese više klubu.

2. Prostora za napredak ima u svim segmentima. I to je definitivno. Vidimo da se fudbal razvija munjevito brzinom i mi ako hoćemo da tražimo rezultat, moramo da pratimo to. Jednostavno je, moramo da idemo u korak sa svijetom. Ne možemo da paripamo najvećima, ali možemo da se uključimo u trku sa okruženjem i da pokažemo da imamo talenat. Ogromna su ulaganja, što u infrastrukturu što u edukaciju, mi kaskamo još uvijek, svakim danom moramo da radimo da bismo mogli da se takmičimo i da bismo bili konkurentni, kako na klupskom nivou tako i u reprezentativnim selekcijama.

3. Što se tiče mladih igrača, mislim da moraju više da rade i više da vjeruju u sebe. Mnogo im je olaksan put do prvih ekipa, samim tim i do mlade reprezentacije i to treba da iskoriste. Imam utisak da su nekako uspavani sa tim pravilom bonusa, dosta njih zna da će igrati pa onda i ne pokazuje određeni napredak, a to je pogrešno. Moraju u tim godinama da se stisnu, da misle samo na fudbal, da treniraju tri puta jače nego neki stariji igrači u ekipi da bi napredovali i mogli da odu spremni na veći nivo. Karijera se ne gradi preko noći, do velikih klubova se ne dolazi preko noći, tako da moja poruka glasi: samo rad i disciplina, to će se u jednom momentu isplatiti.

4. Definitivno da nam je potrebno ulaganje na svim nivoima. I infrastruktura i edukacija i profesionalizacija. Te stvari ne mogu ni da se razdvoje. Mislim da se dosta pozitivnih stvari dešava kod nas po pitanju infrastrukture, u nekom narednom periodu dobićemo nekoliko stadiona koji će zadovoljavati sve kriterijume UEFA. Dosta klubova je dobilo i nove pomoćne terene, sa vještačkom travom. Lično bih volio sa se u nekom budućem vremenu krene i sa izgradnjom pomoćnih terena sa prirodnom travom, to bi bio veliki iskorak. Džaba nam i edukacija i treneri ako nemamo uslove. Jednostavno, nove generacije su osjetljivije, drugo je vrijeme i toga moramo da budemo svjesni.

5. Svako takmičenje i svaka zemlja nose nešto svoje. Pravila su svuda ista, samo je nivo različit - obično se igra brže, infrastruktura je na višem nivou. Moramo pratiti taj trend, moramo da znamo da nismo najpametniji na svijetu. Usavršavanje je ključ svega.

ŠTA POBOLJŠATI U CRNOGORSKOM
FUDBALU: PET PITANJA - PET ODGOVORA

Ivan Novović: Profesionalizam, pametno ulaganje i otvorenost prema novim idejama

Ivan Novović je rekorder po broju nastupa u crnogorskom fudbalskom šampionatu od sticanja nezavisnosti - nastupajući za četiri kluba, Zetu, OFK Titograd, Dečić i Budućnost, ukupno je odigrao skoro 450 nastupa. Da imponantna brojka dobija još veći smisao ako se zna da je 2010. godine nosio dres jakog ruskog prvoligaša Krasnodara, standardnog učesnika evropskih takmičenja. Novović ima 33 godine, igra za Budućnost i razmišlja o trofejima...

1. Smatram da je status igrača u našem fudbalskom sistemu znatno bolji kada ga uporedimo sa periodom od sticanja nezavisnosti. Iz godine u godinu je vidan napredak, ali se sa tim ne smijemo zadovoljiti. Moramo zajednički graditi fudbalski sistem i naredovati još brže na svim poljima kako bi se približili evropskim fudbalskim standardima.

2. Prostora za napredak ima na svim poljima i samo sa takvim pristupom i ekstrovertnošću prema novim idejama i opštem napretku možemo stvarati bolju fudbalsku budućnost u Crnoj Gori. Tu prije svega mislim na veći stepen profesionalizma. Ako svi tražimo i želimo da vidimo pro-

fesionalce onda su svima potrebni profesionalni ugovori. Bolji uslovi su nešto što omogućava lakši rad, ali svi moramo "zasukati rukave" i dati sve od sebe kako bi nam bilo bolje, kako fudbalerima i trenerima, tako i fudbalskim radnicima i svima koji vole naš sport. Ne trebaju nam ništa ekstra uslovi za rad, ako radom iste ne

PET PITANJA

1. KAKO GLEDATE NA STATUS IGRAČA U NAŠEM FUDBALSKOM SISTEMU?

2. GDJE VIDITE PROSTOR ZA POBOLJŠANJE?

3. KAKAV BISTE SAVJET DALI MLADIM IGRAČIMA?

4. GDJE MISLITE DA BI NAJVIŠE TREBALO ULAGATI U FUDBAL - INFRASTRUKTURA, EDUKACIJA, PROFESIONALIZACIJA...?

5. KAKVA ISKUSTVA NOSITE IZ ZEMALJA U KOJIMA STE IGRALI I ŠTA BI MOGLO DA SE PRIMIJENI KOD NAS?

iskoristimo.

3. Moj savjet mladim fudbalerima je da vjeruju u sebe, svoj talenat i da ga radom razvijaju i nadograđuju. Da imaju svoje snove i ciljeve, da žive za njih, ali i da su svjesni da taj put koji su odabrali nije ni malo lak. Sve što se lako dobije u životu nije cijenjeno na pravi način, ali kad predanim radom i odricanjima dođemo do uspjeha zadovoljstvo je potpuno.

4. Svjedoci smo da je fudbal postao više

od igre i da najviše dobijaju oni što najviše ulažu. Ulaganje nije samo finansijske prirode, iako je jako bitno, već i uloženi trud na pravi način je nešto što sigurno donosi benefite. Ulažući u infrastrukturu stvaramo bolje uslove za rad, počevši od mlađih kategorija pa sve do seniorskih timova. Kada su uslovi dobri onda će se sve više djece opredijeliti za fudbal, a iz tog kvantiteta uz stručan rad doći ćemo do kvaliteta koji svi želimo i o kom svi pričamo. Takva smo sredina svi sve znamo i svi pričamo, ali ne dajemo sve od sebe kako bi nam bilo bolje. Edukacija i

neprestajno usavršavanje će dovesti do toga da budemo u korak sa najboljim fudbalskim sistemima i da svoj potencijal iskoristimo u najvećoj mjeri. Profesionalizaciju sam već pomenuo i mislim da je to osnov svega.

5. Igrao sam 2010. godine u ruskom Krasnodaru i mogu slobodno da kažem da je to primjer kakav bi trebalo i mi da slijedimo. Čovjek koji je osnovao klub 2008. godine postao je redovan učesnik najjačih klupskih evropskih takmičenja. Napravio je sjajan sportski kompleks sa svim savremenim

fudbalskim sadržajima. Osnovao akademiju fudbala koja okuplja najtalentovaniju djecu iz cijele Rusije, koji kao učesnici akademije fudbala pohađaju posebnu osnovnu školu, a kasnije i srednju. Ta akademija je iznjedrila veliki broj prvotimaca, reprezentativaca čijom je prodajom vlasnik vratio uložena sredstva. Napravio je sjajan plan čijom je realizacijom pokazao da se samo pametnim ulaganjem može doći do željenih rezultata. Ništa ne može preko noći, za sve su potrebna ulaganja, predan rad ali i pravi plan koji treba slijediti.

Veliki napredak na svim poljima

U Montevideu, gradu koji je domaćin prvog Svjetskog prvenstva, a u predvečerje Mundijala 2022, održana je Generalna skupština FIFPRO, na kome se okupilo preko 140 delegata, koji predstavljaju članice i igrače iz svih krajeva svijeta.

Trodnevni događaj pružio je šansu sindikatima da oblikuju FIFPRO strategiju i akcione planove za period 2022/2025, zajedno sa djelotvornim radionicama o organizovanju, komercijalnim pravima, različitostima i inkluziji. Generalna skupština daje je članovima priliku da se povežu sa drugim sindikatima širom planete, ali i da održe regionalne sastanke. Nalazimo se u zemlji u kojoj ljudi žive za fudbal, zemlji sa sjajnim igračima i odličnim sindikatima. SPF Urugvaja je prepoznat kako na nacionalnom, tako i na međunarodnom nivou.“, rekao je predsjednik FIFPRO David Aganzo.

„Svijet fudbala se mijenja. Sindikati moraju da imaju svoju poziciju. Igrači moraju da budu zastupljeni u tom sindikatu i mislim da prava igrača – što je najvažniji dio

ovog sporta – moraju da budu priznata.“

„Imamo 140 ljudi ovdje i sjajno je što smo ih okupili, što dobijamo na dinamičnosti, i što možemo da saznamo šta se dešava u svakoj zemlji. U cjelini, izgleda da imamo veliki napredak na svim poljima“, rekao je generalni sekretar FIFPR Jonas Baer-Hofman.

„Što sindikati mogu postići na nacionalnom nivou i što mi možemo postići na međunarodnom je blisko povezano. Oni pokušavaju da uključe igrače na dnevnoj osnovi, a mi pokušavamo da predstavljamo iste igrače na međunarodnom nivou zajedno sa njihovim sindikatima o pitanjima koja se moraju rješavati na međunarodnom nivou.“

Diskusija na Generalnoj skupštini je obuhvatila različite teme, uključujući fudbalsku tehnologiju i inovacije, prioritete globalne radne snage, pravna pitanja, uvid u članstvo, potencijalne buduće trendove, odnose među organizacijama – glavnim akterima u ovom sportu, i strategiji za period 2022-2025.

NAGRADE ZA HUMANOST

Na Generalnoj skupštini su dodijeljene i tradicionalne nagrade „Merit Awards“, za igrače koji su svojim djelima pokazali humanost i posvećenost zajednici.

Bivši kapiten Južne Koreje Sung-jueng Ki osvojio je nagradu „FIFPRO Player Impact Award“ za dobrotvorni rad i finansijsku podršku za 30 mladih fudbalera iz siromašnih sredina. Ajisat Jusuf Aromire, bivša nigerijska fudbalerka, osvojila je nagradu „FIFPRO Player Voice Award“ za osnaživanje djevojaka i žena da se bave fudbalom kroz svoju fondaciju. Redouan El Jakubi osvojio je nagradu „FIFPRO Player Activist Award“ za svoj rad na podršci djeci koja odrastaju u izazovnom okruženju. Preko svoje fondacije Durf te Dromen (Usudite se da sanjate), kapiten Ekscelsiora iz Roterdama pomaže više od 1.000 djece.

U osvrtu na značaj ugovorne stabilnosti, kako individualne tako i kolektivne, apostrofirana je veza između potpisanih kolektivnih ugovora i slučajeva na arbitražnim sudovima na nacionalnom nivou.

Predstavnici FIFA, Emilio Garsija, šef pravnog odsjeka i Ornela Belia, direktorica za odnose u profesionalnom fudbalu u krovnoj svjetskoj fudbalskoj organizaciji obratili su se delegatima i odgovarali na njihova pitanja, kao i Enrike Bonilja, predsjedavajući Svjetskog foruma liga.

Ulcinj je od 11. do 14. novembra bio domaćin neobičnog, ali glamuroznog i vrlo emotivnog događaja, jedinstvenog te vrste i tog obima na prostorima bivše Jugoslavije. Preko 50 nekadašnjih velikih fudbalskih asova, i ne samo fudbalskih, okupilo se u najjužnijem gradu - poslavši cijeloj regiji poruke jedinstva, ljubavi, nostalgije...

Povod okupljanja bila je promocija knjige i filma o legendarnom kapitenu splitskog Hajduka i jugoslovenske reprezentacije Ivanu Gudelju - istinskoj ljudskoj i sportskoj veličini, vanserijskom fudbaleru koji je sa samo 26 godina morao naprasno da prekine karijeru zbog bolesti.

„Ivanova igra“, naslov je dokumentarnog filma u režiji Tomislava Žaje, čija je projekcija u ulcinjskom Domu kulture izazvala bujicu emocija, a završila se pjesom i ovacijama čovjeku čija tuža sportska i životna priča nosi snažnu poruku.

Takođe je promovisana knjiga „Ivan Gudelj - Hajdučka priča“, autora Blaža Duplančića, a o pozitivnim vibracijama koje su tokom trodnevnog druženja asova „emitovane“ iz Ulcinja pričaće se još dugo, dugo...

Ništa se od toga ne bi desilo da nije bilo ideje, entuzijazma i nevjerovatne energije ulcinjskog privrednika i velikog ljubitelja sporta, sportskog radnika, Pavla Pepdonovića, koji je ljetos u Splitu na utakmici Viljareal - Hajduk dogovorio sa Gudljem ulcinjsku promociju knjige i filma, ni nesluteći da će se iz svega izroditi nešto tako spektakularno i veličanstveno.

Sve se širilo poput šumskog požara - jedan po jedan, fudbalski velikani iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Makedonije... potvrđivali su dolazak u Ulcinj, koji je na kraju raširenih ruku dočekao nekadašnje asove.

Ivica Šurjak, Mehmed Baždarević, Miloš Šestić, Ljubomir Radanović, Dževad Prekazi, Miodrag Kustudić, Faruk Hadžibegić, Stanislav Karasi, Husref Musemić, Predrag Pašić, Nikica Cukrov, Ive Jerolimov, Branko Miljuš, Rizah Mešković, Dževad Šećerbegović, Bajro Župić, Milan Radović, Mladen Mladenović, Dragi Kanatlarovski, Radmilo Mihajlović, Miodrag Stoilković... samo su neka od imena bivših fudbalera koji su uveličali spektakl u Ulcinju, a nemoguće je sve pobrojati.

Bili su tu i novinarski bardovi, legende iz drugih sportova - poput svjetskog, evropskog i olimpijskog šampiona, selektora vaterpolo reprezentacije Hrvatske Ivica

Više od fudbala, više od sporta

Ulcinjaska Ivanova igra, promocija knjige i filma o nekadašnjem asu Hajduka Ivanu Gudelju, donijela spektakl kakav ne pamti region

Tucaka, ali i autentična i elitna crnogorska fudbalska imena, poput Dejana Savićevića, Anta Miročevića i mnogih drugih.

Druženje, pjesma, evociranje uspomena, uz nestvarno gostoprimstvo grada Ulcinja, privrednika, hotelijera, svakog građanina - suze Pavla Pepdonovića govorile su više od bilo kojih riječi.

Ivanu Gudelju se dopala ideja da prvi put dođe u Ulcinj, gdje ima dosta navijača Hajduka. Odabrali smo datum 11.11. jer je Hajduk osnovan 1911. godine, a malo prije dolazećeg Svjetskog prvenstva. I ja nisam organizator - organizator je grad Ulcinj, njegovi građani i građanke, firme, turistički radnici, hotelijeri, lokalna samouprava, Turistička organizacija... - kazao je emotivni Pepdonović.

Emotivan je bio i Ivan Gudelj - knjigu

je promovisao na više mjesta širom bivše države, ali to što ga je dočekalo u Ulcinju nije doživio...

- Dvije su posebne poruke - da sportisti mogu da urade ono što niti jedan političar ne može, a to je poruka mira, zajedništva, ljubavi - kazao je Gudelj.

Dругu poruka nosi njegova životna priča - on je u najboljem dijelu fudbalske karijere, kada je imao završen transfer u Real, morao da ostavi fudbal, zbog rijetkog oblika hepatitisa.

- Moja životna priča je poruka za mlade, poruka ljudima koji su u depresiji, poruka ljudima kojima je teško... da iz okakvih stvari nađu snagu i vjeru duha, pozitivnosti. U jednoj rečenici ću rezimirati - nema situacije, ma koliko bila teška, koja se ne može pobijediti - istakao je Gudelj.

Generacija koja obećava

Uprilično mračnoj slici crnogorskog fudbala pojavilo se svjetlo – generacija 2006. Tako bi mogao da se zove kadetski tim Crne Gore, koji je, nedavno, pobjedama nad Poljskom i Austrijom ostvario uspjeh koji se čekao dugo – plasman u elitnu rundu kvalifikacija za Evropsko prvenstvo.

Vasilije Adžić je jedan od lidera talentovane i, očito, takmičarski uvježbane selekcije, koja je poslije dugo vremena nagovijestila da za crnogorski fudbal ipak ima nade.

Adžić i njegovi saigrači i drugovi bili su bolji od dva velika favorita na turniru u Poljskoj, napravili iznenađenje i pokazali talent.

“Ostvarili smo veliki uspjeh, predstavili državu na sjajan način. Sigurno da nećemo stati, ovo je veliki podstrek za dalji rad i dokazivanje, a vidjeli smo koliko možemo”, kazao je Adžić.

Generacija 2006. je prva koja prolazi kroz projekat Škole fudbala Fudbalskog saveza Crne Gore. Iza tih mladića je deset mjeseci

zajedničkog rada, po drugačijem i naprednijem programu, u mnogo boljim uslovima nego što ih imaju u matičnim klubovima.

Ovaj pilot projekat nije klasična fudbalska akademija, ali jeste ogromna novina u radu sa mlađim selekcijama.

“Mi smo procijenili da moramo nešto da preduzmemo, ušli smo u projekat i na sreću – isplatilo se. Ove pobjede su rezultat svega što smo uradili za deset mjeseci. Siguran sam da smo otišli kao do sada, sa pet ili deset dana priprema, i zadovoljavajućim brojem prijateljskih utakmica, garantujem da ništa ne bismo napravili. Ovo je potvrda onoga kako bi trebalo da se radi u ovim uslovima”, kaže Mojaš Radonjić, direktor kancelarije za razvoj omladinskog fudbala FSCG.

Goran Perišić je dugo selektirao generaciju 2006. a zatim je i spremao za takmičarske obaveze. Turnir u Poljskoj je bio ispit, položen je na najbolji mogući način.

“Kada imate deset mjeseci teškog rada, prave momke koji nešto žele da naprave u životu – ne plašite se ničega”, kaže Perišić.

“Kada se pripremate za nešto dugo vre-

mena sve se stvori – atmosfera u ekipi, hemija, drugarstvo”, ističe Vasilije Adžić.

Rezultat je došao, ali rezultat i ne mora da bude mjera onoga što je sistem škole fudbala donio i što bi tek trebalo da donese. Ono što je najvažnije – pravilan razvoj igrača, njihovo fudbalsko usavršavanje, napredovanje...

“Imali smo izuzetne treninge, napredovali smo iz dana u dan. Osjećam da sam mnogo napredovao u svim elementima”, ističe Adžić.

“Formula za uspjeh ne postoji, samo je rad mjerilo. Rezultat nekada dođe, nekada ne, ali ovo jeste put kojim bi trebalo da idemo”, kaže Perišić.

“Bio sam prisutan na skoro svim treninzima i na svakoj utakmici. Možda mogu da procijenim kako su ti momci izgledali kada su došli i nakon deset mjeseci. Razlika je nevjerojatna. Neko se razvio više, neko manje, ali ukupno – nevjerojatna je razlika. To se najbolje vidi kakva je razlika između igrača koji su se priključivali, i onih koji su stalno bili tu”, ističe Radonjić.

Kadetsku selekciju u martu čeka elitna

runda kvalifikacija, a do tada nastavlja se njihov već definisan program priprema. Nakon uspjeha u Poljskoj, i ambicije su veće, a snovi – veliko takmičenje, plasman na Evropsko prvenstvo.

SAVIĆEVIĆ: NADAM SE DA ĆEMO OPET IMATI RAZLOG ZA SLAVLJE

Uspjeh kadetske reprezentacije znao je da cijeni Fudbalski savez Crne Gore, koji organizovao prijem za igrače i stručni štab U 17 tima.

“Vi ste generacija koja obećava, vjerujem da će neki od vas u bliskoj budućnosti biti članovi naše najbolje selekcije”, kazao je predsjednik FSCG Dejan Savićević.

Uspjeh dodatno dobija na značaju jer je generacija crnogorskih kadeta potekla iz projekta FSCG “Škola fudbala” koji je krenuo u januaru ove godine. Tada je stručni štab na čelu sa Goranom Perišićem počeo sa radom na unapređenju tehničkih, taktičkih i fizičkih karakteristika igrača koji su selektirani.

“Pokazalo se da je vaš rad bio uspješan, vi ste prva generacija škole fudbala, koja će možda u narednom periodu prerasti u akademiju FSCG. Nadam se da će i naredne generacije imati takav program kakav ste imali i vi”, rekao je Savićević.

“Ovaj uspjeh treba da bude podstrek da radite još više i bolje, jer vam slijede jači protivnici. Ja se nadam da ćemo i poslije elitnog ranga imati razlog da se ponovo vidimo i proslavimo. Trudićemo se da ulažemo u vas i u narednom periodu”, rekao je Savićević.

“Nadamo se prolasku, uz malo sreće, možemo mnogo toga. Vjerujemo da smo spremni”, kaže Adžić.

“Uvijek im kažem da uživaju u fudbalu, a rezultat ostavite meni. Vi uradite ono što je do vas i što smo vježbali, a ostalo je na meni. Vidim njihovu želju, vidim njihovu strast, imaju kvalitet, nadam se da ćemo proći elitnu rundu”, ističe selektor.

“Nema moranja, nema pritiska, tako je od prvog dana”, naglašava Radonjić.

Uspjeh kadetske selekcije pokazao je i potvrdio da sistem škole fudbala mora da se nastavi. Trenutno se, kaže Radonjić, selektiraju igrači rođeni 2007. i 2008. godine.

Ali, šta će biti sa generacijom 2006. kada izađu iz ovog sistema. Ogromna većina klubova ne može da isprati ovakav sistem, da ima takve uslove...

“Razgovaraću sa trenerima u klubovima, da vidimo kako će da ide njihova karijera. Jer, bila bi ‘tragedija’ za njih da iz 100 posto profesionalnog rada uđu u amaterski rad. To bi bio pad za njih, fudbalska trauma, nakon što su se navikli da rade u, za naše prilike, izvanrednim uslovima”, kaže Radonjić.

U svakom slučaju, generacija 2006. je otvorila put i pokazala da crnogorski fudbal može da ima budućnost mnogo svjetliju nego što je sadašnjost.

“Mislim da je ovo zlatna generacija, vidim mnogo potencijala u njima. Sada ih treba usmjeriti na pravi put, nastaviti rad sa njima”, kaže Perišić, a Vasilije Adžić optimistično najavljuje:

“Mislim da smo mi generacija koja bi trebalo da ‘izvuče’ naš fudbal”.

Iz Budve poslata poruka: Da najljepšu igru učinimo još ljepšom

Veliko priznanje za dugogodišnji rad, Sindikat profesionalnih fudbalera Crne Gore (SPFCG) dobio je u maju, kada je bio domaćin Kongresa Evropske divizije Međunarodnog sindikata fudbalera (FIFPRO).

Kongres, koji je održan u Budvi, u sklo-

„Zadovoljstvo nam je što smo baš u Crnoj Gori nastaviti našu misiju - da najljepšu igru na svijetu učinimo još ljepšom, tako što ćemo njenim akterima, onima koji je čine tako lijepom, ma gdje oni bili, stvoriti uslove da razmišljaju samo o onome u čemu su najbolji. Da igraju fudbal“, rekao je Željko Janović, predsjednik SPFCG

pu obilježavanja jubileja – deset godina članstva u FIFPRO organizaciji - okupio je vodeće ljude iz fudbalskog sindikalnog svijeta, Davida Aganza, predsjednika FIFPRO, Jonasa Baer-Hofmana, generalnog sekretara FIFPRO, Bobija Barnsa, predsjednika FIFPRO Evropa i Joakima Valtina, generalni sekretar FIFPRO Evropa, kao i predstavnike 34 nacionalna fudbalska sindikata.

„Sindikat profesionalnih fudbalera Crne Gore je od 2012. godine član FIFPRO organizacije - deset godina kasnije, pripala nam je čast i zadovoljstvo da vas dočekamo i ugostimo. Zadovoljstvo nam je što smo baš u Crnoj Gori nastaviti našu misiju - da najljepšu igru na svijetu učinimo još ljepšom, tako što ćemo njenim akterima, onima koji je čine tako lijepom, ma gdje oni bili, stvoriti uslove da razmišljaju samo o onome u čemu su najbolji. Da igraju fudbal“, rekao je Željko Janović, predsjednik SPFCG na otvaranju Kongresa.

Guesti na otvaranju Kongresa bili su Dejan Savićević, predsjednik FSCG, te Savo Rašović, sekretar za sport u Ministarstvu sporta i mladih Vlade Crne Gore.

„Sindikat profesionalnih fudbalera Crne Gore dao je nemjerljiv doprinos u stvaranju pretpostavki i uslova za povećanje broja igrača koji su u radnom odnosu sa klubovima, odnosno samu profesionalizaciju fudbalskih liga u Crnoj Gori. Rukovodstvo i organi SPFCG imaju intenzivan dijalog za FSCG, koji je rezultirao donošenjem seta pravila koja se tiču, prije svega, povećanja minimalnog broja profesionalaca u svim klubovima prve i druge lige. Takođe, rad SPFCG ne pomaže samo profesionalcima, već veliku korist, makar na polju edukacije, ostvaruju i fudbaleri koji u našoj zemlji imaju status amatera“, naglasio je Savićević.

Rašović je, s druge strane, istakao da naredni period moraju da obilježe aktivnosti koje će „kao krajnji rezultat imati potpisivanje granskog kolektivnog ugovora u oblasti sporta između resornog ministarstva, krovne organizacije sporta i reprezentativnog sindikata“.

„Iako radni odnosi u sportu, pa samim tim i u fudbalu, baštine određene specifičnosti u suštini se mora posmatrati kao tipičan radni odnos, a radna prava garantovati, kao i u svakoj drugoj oblasti“, naglasio je Rašović.

Predstavnici FIFPRO i FIFPRO Evropa izrazili su zadovoljstvo što su se prvi put sastali u Crnoj Gori, koja je, posredstvom

SPFCG, kako su istakli - važan partner na evropskom i globalnom nivou.

„Dolaskom u Budvu, osim zbog otvaranja i analize važnih tema za svjetski fudbal, želimo da damo podršku Sindikatu profesionalnih fudbalera Crne Gore na ogromnom poslu koji je uradio u proteklih deset godina. Takođe, želimo da pokažemo solidarnost sa ovim dijelom Evrope i da pokažemo razumijemo probleme sa kojim se naše kolege suočavaju“, rekao je Bobi Barns, predsjednik FIFPRO Evropa.

Na dnevnom redu dvodnevog Kongresa u Budvi bile su teme od važnosti za kompletan svjetski fudbal - od zdravstvene zaštite igrača, razvoja ženskog fudbala, kalendara takmičenja... do borbe protiv namještanja utakmica, kroz FIFPRO projekat „Red Button“.

„Tema je mnogo, a naši zadaci su poznati. Između ostalog, želimo da obezbijedimo stabilne ugovore za igrače, da spriječimo kašnjenje u isplata... Kratko rečeno, naš osnovni cilj je da igračima omogućimo da budu fokusirani samo na fudbal“, rekao je Joakim Valtin, generalni sekretar FIFPRO Evropa.

Njegov kolega Jonas Baer-Hofman, generalni sekretar FIFPRO, drugi put je u Crnoj Gori. Prije šest godina saradivao je sa SPFCG prilikom posjete evropske Radne grupe za socijalni dijalog u fudbalu, nakon koje je i formiran Odbor za socijalni dijalog i u našoj zemlji.

„Mislim da je naš najveći izazov kako da obezbijedimo da igrači imaju više prostora da odlučuju o tome kako da se upravlja fudbalom. U mnogim zemljama, igrači su sindikalno organizovani, mogu da odlučuju o stvaranju najboljeg mogućeg ambijenta za njih, ali neke federacije i klubovi još se opiru tome i onemogućavaju ih. Sindikati su ujedinjeni i razumni, donose odluke koje su zdrave i za igrače i za fudbal, ali otpor postoji. Mi polako mijenjamo to, kako bi igrači dobili glas i prava koja zaslužuju“, kazao je Baer-Hofman.

David Aganzo, predsjednik FIFPRO, bivši je dugogodišnji fudbaler brojnih španskih klubova (Real, Espanjol, Valjadolid, Levante, Rajo Valjekano...) i član mlađih španskih selekcija, a sa U 20 reprezentacijom je bio prvak svijeta 1999. godine.

„Veoma sam ponosan i zadovoljan što sam predsjednik FIFPRO. Bio sam šest godina predsjednik sindikata fudbalera u Španiji, bio sam upoznat sa time kako funkcioniše naša organizacija, koji su nam zadaci i ciljevi. Znam kakva je i odgovornost biti na ovoj funkciji i koliko posla ima. Fudbal se rapidno mijenja, igračima je potrebna zaštita, moramo da vodimo računa o ženama i njihovoj jednakosti, o novim generacijama, o ugovornim stabilnostima... Naša misija je da izjednačimo prava svih aktera na terenu - bez obzira na pol i uzrast, i u svim aspektima“, naglasio je Aganzo.

U muzeju posvećenom fudbal-skoj selekciji Brazila – Museu Seleção Brasileira – u Rio de Žaneiru postoje samo dvije voštane figure.

Jedna je nenadmašnog brazilskog kralja – “O Rei Pelea” – a druga je čuvene brazil-ske fudbalerke Marte.

Brazilci su, dakle, odali počast kultnoj ličnosti ženskog fudbala, jednoj od pionirki i najboljih svih vremena.

“Ovo je jedan od najznačajnijih dana u mom životu. Da mogu da uvijekovječim svoju priču u domu našeg fudbala, priču koja nije samo moja, već i svih onih ljudi koji su doprinijeli i doprinose mom putu. Moje kolege, moji treneri, moja porodica, moj menadžer i veliki mentor Fabiano Fara, moji prijatelji, moji navijači i posebno oni ratnici koji su se borili od početka da danas živimo novu eru u našem fudbalu“, napisala je Marta u svojoj objavi zahvalnosti na svom ličnom Instagram nalogu.

Njena priča je priča o talentu i izdržljivosti, snazi i odlučnosti. Preskočila je prepreke koje je podigla kultura kojom dominiraju muškarci i koja je zabranjivala ženama da se bave najpopularnijim sportom na planeti.

PUT U NEPOZNATO

Sa 14 godina je čekala autobus koji će je odvesti iz njenog rodnog grada do Rio de Žaneira. Kada bi neko mogao da pročita njene emocije u tom trenutku, uočio bi strah, nervozu i borbu da im se suprotstavi.

Bori se sa svima koji su joj rekli da ne može da uspije, jer je djevojčica. Da ne bi trebalo ni da pokuša, jer je djevojčica.

Ona je odlučila da ne sluša, iako su joj noge drhtale dok je čekala da jedan po jedan putnik uđe u autobus, na trodnevno putovanje u drugi najveći grad u Brazilu, poslije Sao Paula.

To putovanje sinonim za njen početak.

Autobus je prelazio ravne zemljane puteve, zelene površine, planine do velikog grada. Taj autobus je nosio njen san. Njen san da postane fudbalerka. Taj autobus ju je vodio na svjetska prvenstva, Olimpijske igre, do pojedinačnih nagrada, na pune stadione.

Taj autobus, kojim je krenula iz svog grada u Rio kako bi ostvarila svoj san, da bi mogla organizovano da trenira u Vasko da Gami, vodio ju je po cijelom svijetu.

Marta Vieira je tada bila samo djevojčica koja oklijeva da uđe u autobus, koja ni ne

MARTA

Žena koja je promijenila fudbal: Autobusom na put do vrha

zna šta će se dogoditi kada stigne u Rio...

Alagoas je jedan od najsiromašnijih regiona Brazila, na sjeveroistoku zemlje. U njegovom srcu je grad Dois Riasos.

Tu je Marta Vieira da Silva odrasla. Tu je počelo njeno putovanje. Na ulicama ispred kuće. Tu je početna tačka njenog putovanja

do vrha, do titule koja je promijenila ženski fudbal.

Formirajući ličnost kroz poseban politički pejzaž u svojoj zemlji, Marta je od malih nogu osporila sve narative o patrijarhatu i muško-ženskim odnosima u Brazilu.

PREDRASUDE

Bila je skoro usamljena djevojka u zemlji u kojoj je ženski fudbal bio zabranjen od 1941. do 1979. godine!

Bila je djevojka koja se istakla, ali ne samo zbog talenta. Isticala se jednostavno

zato što je bila djevojka koja je voljela fudbal.

Bila je jedina djevojčica u njenom gradu koja je igrala fudbal na ulici i ljudi su se pobrinuli da o tome obavijeste njenu majku o tome.

“Nije normalno”, “Čudno je da djevojka

igra fudbal”, “Zašto joj to dozvoljavaš?”...

To su bili neki od komentara.

Nakon što je otac napustio dom dok je još bila beba, njena mama je morala da brine o četvoro djece. Odlazila je na posao u pet ujutru. Radila je na plantaži, u zemlji. Vraćala se kasno uveče. Kada nije bila na

plantažama, bila je u gradskoj kafani, gdje je čistila i služila kafu.

Nije bila prisustva u Martinom životu dovoljno da je spriječi da radi to što voli i „da bude djevojka“.

A, Marta je znala jednu stvar. Igranje fudbala sa dječacima. I da sanja da će jednog dana igrati profesionalno fudbal. Majka ju je, na svoj način, podržavala. Svaki put kada bi neko u gradu požurio da joj kaže za njenu kćerku, koja radi nedolične stvari za djevojke, ona je odgovorila:

„Neka bude šta hoće!“

Marta se od malena borila za mjesto pod suncem na ulicama svog grada. Dječaci su joj dopuštali da igra, ali samo u timu koji nije tako dobar.

Njoj nije smetalo. Pokazivala je šta zna, svaki put. Pokazala im je da je djevojčica koja zna da igra fudbal.

Ali, komentari nisu prestajali, mještani su gundali, a ona je bila sama. Sama u svlačionici, dok je pokušavala da obuče majicu i šorts koji su bili mnogo veći od nje.

Kada je igrala za lokalni tim Dois Riasos, bila je primorana da napusti takmičenje, na zahtjev trenera protivničkog tima.

„Izvedite je napolje“, kazao je.

Poslije mnogo godina, prisjećajući se toga, sjeća se i suza koje su joj se slivale niz

obrazе.

Ali, nije odustajala. Kartu od Alagoasa do Rija, za probu u Vasko da Gami, platio je porodični prijatelj.

DOLAZAK U RIO

Kada je stigla u Rio, smjestila se kod prijatelja svoje porodice i čekala poziv.

Jednog dana je zazvonio telefon i javljeno joj je da dođe na trening. Zgrabila je kopačke, došla na stadion i tamo prvi put u životu vidjela žene kako igraju fudbal.

Imala je 14 godina i pozvana je da igra za U 19 ženski tim Vaska. Obuzeo ju je strah. Plašila se da će, ako progovori, vidjeti da nije iz Rija, da dolazi iz daleka, iz siromaštva. Nije otvorila usta. Neka njen fudbal priča o njoj. Nega igra bude njen način izražavanja.

Prvi udarac koji je uputila bio je toliko jak da je lopta pogodila golmana, a ipak se otkotrljala u gol. Svi su je gledali, ali ti pogledi nisu ličili na one koje je vidjela u svom gradu. Ne. Bili su drugačiji. Osjećala se divno.

Helena Pašeko, koordinatorka ženske sekcije, vrlo brzo je uzviknula: „Hoćemo je“.

Pridružila se klubu. Promovisana je direktno u prvi tim.

I počela je dominacija. Sa 16 godina postigla je šest golova na prvom Svjetskom prvenstvu za mlade fudbalerke (U20) i dobila prvi poziv za ženski „selesao“.

U Vasku je ostala dvije godine, od 2000. do 2002, pa potpisala

za Santa Krus. Tamo će ostati još dve godine, odnosno dok se nije dogodilo nešto čudno...

Na jednoj švedskoj TV stanici, izgovoreno je:

“Postoji mlada i perspektivna brazilska igračica po imenu Marta Vieira da Silva...”

DRUGA DOMOVINA

Dobila je poziv švedskog kluba. Sljedeća stanica na njenom putovanju bila je Umea IK.

Nije znala ni gdje se Švedska nalazi na mapi. Nije znala jezik, nije znala šta da radi. Ali, Švedska će postati njena druga domovina. A Umea IK prekretnica u njenoj karijeri. Tamo je postala zaista profesionalna fudbalerka.

U nordijskoj zemlji ženski fudbal je već dugo bio prisutan na najvećoj sceni, ali bio je strog i sistematičan. Marta je u Švedsku dovela Brazil sa sobom. Ona ih je promijenila, naučila ih je - kako improvizovati,

kako se izraziti. I pisala je istoriju.

Osvojila je Ligu šampiona, sedam puta bila prvakinja Švedske.

Od tada je igrala za mnoge timove, u Brazilu, u Los Anđelesu, u Njujorku i ponovo u Švedskoj. Igraće sa i protiv igračica kao što su Mia Ham, Ebi Vambah...

U svom zenitu, Marta je bila nezadrživa. Imala je do tada neviđenu snagu, inteligenciju i sjajnu lijevu nogu. Prvi je Brazilka koja je igrala profesionalno u Evropi, a koju je sam Pele prozvao „Pele u suknji“.

UZOR

Noseći čuvenu brazilsku desetku na leđima, pomjerala je standarde ženskog fudbala. Svaki njen potez sa loptom, svaki njen dribling, svaka akcija imale su svrhu, vodile su je do puta kojim su hodali Pele, Ziko, Ronaldinjo, Rivaldo, Kaka...

Njen uticaj je bio toliko veliki da je pomogao da se pokrene revolucija u igri i velike promjene u načinu na koji je ženski fudbal počeo da se tretira.

„Marta je sama podigla fudbal“, kazala je sjajna Amerikanka Karli Lojd.

Postala je kulturna figura za ženski fudbal. Njene vještine, njeni postignuti golovi izazvali su globalno interesovanje za ovaj sport.

Odagnala je posljednju trunku dileme i svaku crtu sumnje da žene mogu da igraju fudbal na vrhunski način, otvarajući prostor za sve mlade djevojke širom svijeta.

Šest puta je birana za najbolju fudbalerku svijeta, ali sa Brazilom nikada nije osvojila zlato - bila je vicešampionka Mundijala 2007, kao i Olimpijskih igara 2004. i 2008.

Mjesto u istoriji je upisala i time što je na Mundijalu 2019, postala prva osoba koja je postigla gol na pet svjetskih prvenstava!

Ukupno ih ima 16.

Njena zaostavština je veća - kada je počinjala, bilo je čudno što djevojka igra fudbal, a u Brazilu danas više od 500 žena ima status profesionalnih fudbalerki, sa 16 timova u prvoj i 36 u drugoj ligi. Pored toga, više od 3.000 igraju kao amateri, ali dobijaju finansijsku nadoknadu.

Sa 36 godina, još je aktivna, članica je američkog Orlando Prajda. I kada prestane nastaviće da promovise fudbal, kao sport jednakosti:

“Mi moramo da želimo više. To ćemo postići treningom, borbom protiv predrasuda, borbom protiv nedostatka podrške, borbom protiv svih onih koji kažu da ne možemo. Možemo!”, glasila je jedna od njenih poruka.

A FIFPRO MEMBER

KONTAKTIRAJTE NAS

Džan 14, 81000 Podgorica
Tel: +382 20 513 531
Fax: +382 20 513 531
info@spfcg.org
spfcg@t-com.me

PREDSJEDNIK SPFCG
ŽELJKO JANOVIĆ
+382 68 813 451
zeljko.janovic@spfcg.org

GENERALNI SEKRETAR
VLADO KRSMANOVIĆ
+382 68 813 426
vladimir.krsmanovic@spfcg.org

ADVOKATI
FILIP JOVOVIĆ
+382 67 406 460
STEFAN ŽIŽIĆ
+382 69 235 420
advokati@spfcg.org